

ABONAMENTUL

Pentru monarhie.

Pe an 18 cor. 1/2, an
9 cor. 1/4, 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
1/2 an 12 cor. 1/4, an
6 coroane.

Unitatea

INSERȚIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foata
să se adreseze la Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Rugăciunea Impăratului-Rege.

În Dumineca trecută s'a ținut o slujbă votivă în domul Sfântului Ștefan din Viena, la care a asistat un public distins, în frunte cu M. Sa Monarhul. După rugăciunea cardinalului Piffe, Majestatea Sa a rostit următoarea rugăciune înălțătoare:

„Dumnezeule atot-puternic, care ne-ai făgăduit, că »cei ce răbdă vor avea bucurie la împlinirea păcii«, Tu știi cu ce răbdare și înțelegere am fost față de potrivnicii noștri, până-ce îngrijorarea și luarea în seamă a binelui propriu, nu ne-a dat sabia în mână. În nevoia arătoare a acestui războiu, ce ni-s'a octroiat, vedem din și în ai mai bine, »ce dar nepretuit e pacea pentru aleșii tăi«. În conștiința neputinței noastre, cu încredere în sprijinul Tău, ne rugăm Ție și deși ne-am abătut adese dela cărarea grației Tale, Te implorăm din adâncul sufletului:

»Redă patriei noastre pacea! Dar după-ce apostolul Tău ne învață: „mărire, cinste și pace i-se cuvine celui ce săvârșește binele“, rugarea noastră, ca să ne dai pacea, prin puterea Ta, în încrederea noastră neînfrântă ce ne îndeamnă la rugăciune, o sprijinim și cu votul, căci »votul dreptilor are puteremântuitoare«. Dumnezeule veșnic! Domnitorul și poporul Austriei se leagă în fața Ta, cu ziua de azi, că în Viena, capitala noastră, vom ridică un templu și-l vom închină Mariei, regina păcii. În acel templu vrem să prăsnuim cu o misă solemnă, în fiecare an ziua

păcii și cu o novendă în cinstea Maicei Preacurate, înaintea icoanei, unde am juruit odată, că vom ține pelerinaj la ziua tuturor sfinților, pentru luptătorii căsuți! Va fi mare bucuria noastră, îndeplinind votul după gândul poporului și al tuturor, cari se tem de Tine!« Amin.

Rugăciunea, pe care mulți au ascultat-o cu ochii înlăcrimați, a lăsat o impresie adâncă. Amin-ul a avut răsunetul zguduitor în catedrală.

Solia noastră la adresa guvernului rusesc.

Biroul »Magyar Távirat« a fost autorizat să publice următoarele: Guvernul Monarhiei Austro-ungare a luat la cunoștință declarația guvernului rusesc interimal făcută în 11 Aprilie, anul curent. Declarația aceasta o înțelege de așa, că Rusia nu intenționează supunerea altor popoare sub stăpânirea ei, luarea caracterului național, sau se ocupe cu forța teritor străin, din contră e aplicată să provoace o pace durabilă după acele drepturi dintre popoare, după cari ele să-și conducă destinele.

Din aceasta guvernul austro-ungar a văzut, că guvernul interimal al Rusiei tinde spre un astfel de țel, care congruează cu declarațiile expuse de ministrul de externe în 31 Martie a. c. referitor la scopul războiului Monarhiei austro-ungare.

De aci se poate deduce, că guvernul austro-ungar și guvernul interimal rusesc tind în acelaș fel la pace cinstită pentru ambele partide, — la astfel de pace, care dupăcum anunță propunerea de pace din 12 Decembrie 1916 a Austro-Ungariei și aliaților, se asigure existența statelor luptătoare, cinstea și posibilitatea de dezvoltare.

Convingerea exprimată atunci de aliați, că drepturile și aspirațiile lor

juste se pot unii fără contraziceri, cu drepturile și aspirațiile juste a altor națiuni, acum după declarația guvernului interimal stă cu tărie mai mare.

Dupăce lumea întreagă, mai ales popoarele Rusiei văd, că Rusia mai mult nu e silită să se lupte pentru apărarea și eliberarea popoarelor ei, pe lângă identitatea acestor scopuri guvernele aliate și cel interimal al Rusiei ar putea află calea înțelegerii, cu atât mai ușor fiindcă Majestatea Sa împăratul Austriei și rege apostolic al Ungariei în înțelegere cu domnitorii aliați, dorește să trăiască în viitor în pace și prietinie cu poporul rusesc care să fie asigurat și îndestulit în condițiile de viață internă și externă.

* * *

La manifestul guvernului rusesc Germania a răspuns următoarele:

Guvernul interimal din Petrograd s'a declarat în 10 Aprilie, care în punctele esențiale convine cu declarațiile făcute în repetite rânduri de Germania și aliați. După acestea nici o partidă nu tinde la altceva decât la asigurarea existenței, onoarei și la libera dezvoltare a popoarelor. *Puterile centrale nu doresc și nici nu le stă în interes ca poporul rusesc să iasă din războiu umilit, sau scurtat în aspirațiile vitale.* Nu am intenționat să atingem onoarea sau libertatea poporului rusesc. Nu dorim altceva decât să trăim în înțelegere și prietinie cu popor îndestulit. Germania nu vrea să se amestece în chestiile interne ale Rusiei, sau să tulbure popoarele Rusiei în ora în care se pregătește libertatea. Comunicatul rusesc din 11 l. c. greșește când din o întreprindere a trupelor germane concludă la acțiuni generale strategice. Germania nu e vinovată dacă poporul Rusiei va săngeră și suferi în loc de a-și vedea în mod pașnic și neconturbat de stabilirea libertății interne. Greșala acolo trebuie căutată unde se leagă interesul continuării războiului.

Dorințele de pace ale Rusiei exprimate în declarația din 10 l. c. oare nu află contrazicerea cea mai energetică la proprii ei aliați? Anglia, Franța, Italia și aliații lor, când au respins propunerile de pace a puterilor centrale au spus, că pace încheie numai cu aceea condiție ca Germania se abzică de teritoriul aparținător ei în mod just. Austro-Ungaria să se împartă, Turcia să se retragă din Europa. Poporul Rusiei — nime nu așteaptă altceva — va rămânea credincios obligațiunilor de aliat. Se știe însă poporul Rusiei, că fiu lui de aceea trebuie să se lupte și să moară fiindcă așa doresc aliații ca să poată realiza planurile lor de cuceriri și anexiuni. Aci e motivul pentru care Rusia trebuie să sufere și pe mai departe în loc de a se bucura de libertatea eluptată și în relații pașnice cu vecinii să se dedice operei de înaintare și principiilor umanitare.

Ajurnarea Camerei ungare. În 12 l. c. parlamentul din Budapesta a fost repentin ajurnat prin un decret regal. Cauza acestei proceduri, care a exacerbât mai ales partidele opoziționale maghiare, a spus o Tisza într'o vorbire ținută în clubul partidului muncii. Ministrul prezident a făcut o reprivire asupra activității sesiunii actuale parlamentare și a scos la iveală felul cum partidul opozițional intenționat trăgânează desbaterile cu scop să ațite iarăși focul luptelor de partid în opinia publică. Felul apoi cum unii dintre deputații opoziționali au știut să scoată chestii gingașe din punct de vedere al

statului la iveală, a fost aspru înfierat, de contele Tisza.

Șefii opoziției la rândul lor protestează împotriva procedurii ministrului prezident și învinuirilor aduse oratorilor opoziționali.

Oriza guvernului austriac. Din Viena se telegrafiază, că doi ministri austriaci Baerainter și Urban au dimisionat pe urma atitudinii partidelor germane față de guvernul lui Clam-Martinic. Deodată cu cei doi ministri austriaci a demisionat și ministrul polon, care s'a declarat nemulțumit cu politica guvernului, urmată față de Galiția.

Dimisionarea celor doi ministri înseamnă și o criză acută ce s'a ivit în sânul partidelor austriace referitor la convocarea reichsratului.

Partidele germane din Austria au cerut guvernului ca înainte de convocarea parlamentului să se decreteze limba germană de limbă oficială pe întreg teritoriul Bohemiei, iar cercurile electorale de acolo să se arondeze din nou. Regulamentul intern a casei deputaților să fie deasemenea octroat pe baza paragrafului 14 ca deputații poloni să nu aibă vot în parlamentul actual din Viena.

Guvernul a voit ca chestiunile acestora să le rezoalve în conțelegere cu parlamentul și nu a voit să dea ascultare cererii deputaților germani. Urmarea a fost, că cei doi ministri au demisionat.

Știrile mai proaspete anunță, că șefii partidelor social-creștin și pan-german au fost primiți în audiență la Majestatea Sa și se speră, că criza pe urma acestora va putea fi delăturată.

Socialiștii germani cer publicarea condițiilor de pace. Șefii socialiștilor din Germania pretind dela guvern publicarea fără amânare a condițiilor de pace guvernului rusesc, ca astfel

să se poată începe înțelegerea cu Rusia. Ce e drept guvernul german a declarat, că nu urmărește cuceriri, dar după ce guvernul rusesc a anunțat cu înzistintă, că abzice de orice plan de cucerire, se impune ca și puterile centrale să declare deschis, că sunt aplicabile să încheie pace fără cuceriri.

Limba în epoca elenismului.

Luptele pentru cea dintâi gramatică indo-europeană.

— Fragment. —

de: **Dr. C. Pavel.**

(Continuare.)

Față de această îndreptățire a anomaliilor evidențiată de gramaticii stoicismului, școala din Alexandria, gramaticii alexandrinii, ridicară principiul analogiei, formulat întâieș dată de *Aristophanes* din Bizanț (262—185) și susținut cu mare aparat științific de *Eratosthenes* (275—195) cel dintâiu cărturar elin, care și-a asumat titlul de filolog: „*primus hoc nomen sibi vindicavit*“. Pentru vasta lui activitate polihistorică a fost numit și: *Ἡεραθλος*¹⁾. Capul analogiștilor este însă, incontestabil, *Aristarchos* (220—145).

Tot aci țin, să înregistrăm și să lămurim pe scurt numirile și titlurile, pe cari și-le dădeau învățații din vremea aceasta. — Ei se numese când filologi, când gramaticii sau criticii. *Φιλολογος* e o numire întrebuintată mai întâiu de Platon în dialogul, *Theaitetos* și înseamnă om iubitor de carte și de învățătură, apoi bun de gură, gata la vorbă, — *Redefreund*. — Contrarul e *μισολογος* — om tăcut, ursuz și închis, fără înclinare către știință, — *Redefeind*. — În epoca aceasta *φιλόλογος* se numia în general omul învățat, savansul — „*quocunque autem litterarum genere delectatur, ne philosophia*

¹⁾ W. Christ: *Geschichte der griech. Literatur*. München 1898, 595.

FOIȚA.

O călătorie de silă.

De vre-o trei zile ploua, ploua, de vărsa. Niște picuri grei și dese, care plescăiau, când ajungeau la pământ ori făceau bolboci în băltoace. De dimineață până seara și de seara până dimineața strășinile tot într'un cântec o duceau. Povară de nori sta grămadă de-asupra satului. Oamenii n'aveau chip să iasă din casă pe așa licioasă, și gândeau că să bagă afund, tot mai afund în pământ ori altă prăpădenie are să vie peste capul lor. Vitelor, la pășune, nu li-se făcea de mâncare. Pătrunse de umezială, stau în loc înțepenite, rumegând ce biete culeseră câte o gură de iei, de colo. Le tremura șoldurile și bărbiile ca de friguri.

Azi dimineață, ploaia a lăsat-o într'o țărăitară, ca prin sătă. Ua ochiu de lumină n'a ivit printr'o spărtură de nor. S'au luminat ferestele, oamenii au dat acuma afară, cu ochii căutând în zări, cu capetele descoperite. Cereau Celui de sus milă și izbăvire.

Numai săcările erau cărate, grăiele zac în apă. Pe „șosul din jos“, mai către irugă stau în șir clăile, cu unopi odrășiți. Spicele-s

pleoștite a jelanie, nu-s îmbusturate ca altădată a biruință, că au răsbit prin toate ravagiile vremii, până au dat din ele cununa de zina din urmă de secere.

Eri de cu seară a venit o undă mai mare pe rău. S'a lăsat peata tot șesul, acoperind miriștea. Unde și unde, la locuri mai ridicate de a mai rămas câte o vatră în uscat. Ce uscat, că și acolo licioia apa sub picior. Znopii clăilor din rândul din jos își luaseră, nu știu pe câtă vreme, ziua bună dela lumină.

Și uite, ce vreau să vă povestesc, e: pățania unui iepure. Se adeverește aici vorba: cine-i de năceș, e și de răs. Bietul iepure, nealungat de nimeni, pășia rar printre clăi, cu ochii în pământ, și cu grije să nu se sgarie în miriștea țepoasă. Revărsarea apei l-a găsit pe miriște și era mai să-l iea de pe picioare, dacă nu și căuta de vreme un loc de scăpare pe o dălmă, ce se ridica din mijlocul miriștii ca o cocoasă.

Apa creștea. Iepurele se vedea împrejmuit de primejdia apei și nu-l ținea locul, că vedea el că i-se scurtează funia. Dă el în dreapta, dă în stânga, se mai șterge cu laba pe la ochi, doar o vedea mai bine pe unde să apuce fără temere de moarte, scăpară din picioare. Iși vâră botul în miriște, stă și se gândește. Ridică capul, se uită

pierdut când într'o parte când în alta. Pace bună. Ieși, dacă ai pe unde. Apa tulbură dipoea pe sub clăi și se înerețea la câte o adiere de vânt. Vre-un firicel de iarba găsia el și acolo cu ce să-și aline foamea, dar îl chinuia nespun gândul, că aro să petreacă acolo noaptea, în întuierec și în ghița în sân.

N'a închis un ochiu totă nopticia. Trăgea cu urechia să fie pregătit la orice s'ar întâmpla, da târcoale dălmii să vază n'a scăzut apa și să afe o ușe de scăpare. Așa s'a zolit până în zori.

Odată a băgat de seamă, îngrozit că dălma, pe care sta, piere încetul cu încetul sub apă. Uscatul se tot împuțina, mai la urmă abia a rămas cât să se poată învărti. Când a văzut, că numai era de trăit, acolo cu labele lui a știolghicat prin apă și dintr'o ineptătură a fost sus pe znopii unei jumătăți de clăie. Valuri, valuri, galbene se alungau în întinsul șesului, frângându-se în znopi. Se adunase acolo, sus, ghem și nu știa bietul ce-o mai fi, și-o mai da. De bine nu-și aducea aminte. Pe spinare i-se zburlise părul tot și tremura de frică din toate închieturile.

Apa tot creștea. Spice, paie inotau pe de-asupra, alocuri se roteau câte o grămadă de gozuri mărunte, făcând ochiuri. Odată, numai s'a simțit iepurele nostru zmâncit și

quidem exclasa, philologus dicitur". Incât însă filologul se indeletnicia și cu interpretarea textelor vechi — înosebi cu cele americe, — se numia și *ῥωμαριστός*, sau *ῥωμαῖος*¹⁾.

Filologia clasică în accepția lui *Boeckh* — *Die Erkenntnis der Erkannten* —, adică cunoșterea lucrurilor cunoscute din antichitatea clasică, începe abia cătră sfârșitul evului mediu.

Restează acum, să vedem și să examinăm mai de aproape noțiunea analogiei; ce înțelegem astăzi și ce înțelegeau gramaticii alexandrinii sub analogie.

Limba se învață din limbă. Acesta este chipul cel mai ușor și mai firesc pentru însușirea unei limbi. Se mai învață și din carte; la aceasta însă ți-se cere nu numai voință tare, ci și o memorie mare. La tot cazul calea aceasta e grea și mai anevoiasă. Când ne însușim limba din limbă, cel mai decisător factor ce contribuie la îmbogățirea și sistematizarea cunoștințelor noastre, este *analogia*. Analogia consistă în întrebuintarea cuvintelor ori chiar în formarea de cuvinte noi pe temeiul formelor deja existente în limbă. De veacuri s'a observat și constatat, că în dezvoltarea și îmbogățirea limbii analogia are un rol de căpetenie. Psihologia modernă fixează motivele analogiei în influența proceselor asociative asupra limbii; aceste bronchii ale spiritului de o parte trezesc și păstrează formele ce obvin mai rar în limbă, de altă parte și ele crează forme și cuvinte noi, cum se întâmplă aceasta cu deosebire în limba copiilor²⁾. Analogiei este de a-se atribui faptul, ca copiii învață în scurtă vreme și cu multă ușurință o limbă. Și limba aceasta, adică a copiilor, nu-i numai o formațiune internă, ci la înfriparea și dezvoltarea ei contribuie în cea mai largă măsură și mediul. S'a constatat, că chiar și sunetele, pe care co-

pilul la aparență le produce dela sine, de multeori sunt imitația cuvintelor des auzite. Prin deprinderi neîntrerupte băiatul învață câteva tipuri morfologice, construcții sintactice și, — întipărite odată în memorie, — pe baza acestora și el alcătuiește o samă de formațiuni și construcții analoage. Chiar și în vorbirea omului cele mai multe momente analoage se văra în clipele și sub durată vorbirii. În analogie avem deci de-a face cu un principiu *conservativ*, — acesta este bunul dar zgârcitul gospodar, care strânge și păstrează avutul limbii, — și cu altul *innovator, destructiv*, ce neconținut se svârcolește să spargă și să împingă mai înafară vechile hotare. În lupta și frecările dintre aceste două principii consistă viața limbii. Abstau de data aceasta dela migăloasa înregistrare a fenomenelor morfologice; în trecut țin să amintesc, că din împreună lucrare a analogiei logice și formale urmează, că atât în limba elină cât și în cea latinească, orașele toate sunt de genul feminin, fiindcă *πόλις* e feminin. Analogia, în accepția lingvistică moderne, nu-i numai un fenomen fonetic ori morfologic, ci ea se afirmă și în semaseologie, cum se învederează aceasta într-o seamă de cuvinte cum sunt: *paganus*, *hospes* ș. c. l. unde semnificării celei vechi i-s'a alăturat, o noțiune nouă, care în urma adaptației — *Contagion* — *raccourcissement* a întunecat cu desăvârșire vechea semnificație. În cazul acesta analogia a distrus noțiunea originală — *Usuelle Bedeutung* — cuvântului: *paganus*, în vremea cea nouă, *occasionelle Bedeutung*, deveni din ce în ce mai concretă și mai actuală³⁾.

Alta este însă noțiunea analogiei la gramaticii alexandrinii. Ei sub analogie înțelegeau înșă formarea cuvintelor, adică *onomatopoiia* în accepția aristotelică și nu cea modernă, *onomatopoiia directă*, adică formarea cuvintelor prin imitație, cum sunt d. p.: *ὄλολλίζειν* — ululare — fr. *hurler* —

¹⁾ Hermann Paul: *Prinzipien der Sprachgeschichte* Halle 1898. IV.

¹⁾ W. Freund: *Grundzüge d. phil. Wissenschaft*. Leipzig 1879, 5.

²⁾ Dr. Kr. Sandfeld-Jensen: *Die Sprachwissenschaft*. Leipzig u. Berlin 1915, 9.

intr-o parte și în alta, apoi a simțit că să ridică cu jumătate cu tot, și în cele din urmă s'a văzut legănat pe apă în jos, alte jumătăți urmau pe a lui. A ajuns tot în legănări domoale, până la un plop, bageamă la țărnuțul râului, că de aici încolo mergeau pe apă ca din pușcă. În drum s'au mai întovărășit cu câpițe de fân, de aceeaș soarte, cu câte un butuc povârnat de șiroaie de pe coaste de dealuri, mai o grindă, mai un cârâmb de loitră umflat de apă din vre-o curte, ba veniau coveți întregi. La o rădăcină de salcâ sta oprit un coperiș întreg de casă.

Cu întreg alaiul iepurele nostru cocoțat pe znopii de grân, a trecut pe lângă un sat. Niște copii l-au văzut și nu li-au tăcut gurile, huiduindu-l, până nu l-au mai văzut.

A călătorit el așa o bucată de vreme, în căruță fără plată, când i-s'a înfățișat înainte o alcătuire de lemne, cu picioarele în apă, cu brațele împreunate de pe un mal al râului până în celalalt. Era un pod, ce să fie alte, și-i ajungea apa aproape până la grinzii. Nici nu s'a gândit el, de ce mare folos îi poate fi podul. Când a fost aproape a chitit bine, a sărit ușurel de pe znopi, ca și când ar sări o baltă în drum, și — era mântuit. La piciorul podului, unde se spin-

teca apa în două, bătea neconținut un bețigaș înfășurat într-o motoașcă de fân. Dar iepurele nu l-a văzut, cu toate că era aproape să-i sara în ochi, și nu-i ardea lui de aștea. Acum stă pe podini uluit de nu știe încărău să dea. Capul îi balabănește în jos ca și când cine știe ce gânduri adânci frământă el. Se gândia poate, că viața atârână de un fir de ață, ori se gândia că în primejdia cea mai mare nici cu gândul nu gândești de unde îți poate veni mântuirea. Ii veni în minte povestea cu leul, prins în rocirii, de a venit șoarecele și l-a scăpat, pe care i-o suneau mamă-sa în nopțile din vara trecută.

Multe de toate treceau acum prin capul lui gogoneț. I-s'a mai sbiecit părul pe el, s'a mai scuturat, și-a mai frecat muștățile cu labele de dinainte. Și-a adus urechile laolaltă și și-le-a bătut: *pac, pac*. Și s'a cam mai dus. Unde? El știe.

Toma Cocișiu.

Cugetări.

Din: *»Jertfa»* de O. Prie.

Cu multe se dedă omul în viață.

*

Numele și oamenii se potrivesc de multe ori.

rom.: a urla. Analogiștii alexandrinii în analogie căutau nexul dintre morfologia și noțiunea cuvântului, adică *onomatopoiia indirectă*, — *similitudo cum forma rei*. Preocupați de fonetica simbolică, opinau, că una ori altă grupare a sunetelor deja eo ipso trebuie să însemne ceea ce înțelegem sub noțiunea cuvântului aceluia. Aceste vederi ne lămuresc faptul, de ce elinii au sulevat mai întâiu astfel originea limbii, ca și cum vorbele deja dela natura și-ar fi primit și înțelesul. Pe baza acestui protins raport firesc țineau să reliefeze un fel de paralelism între semnificarea și fonetica cuvintelor, afirmând, că noțiunea fiecărui cuvânt deja residă în rădăcina aceluia. Analogiștii pe tema aceasta înghesuiau formele limbii în calupuri logice ticluite apriori. Cum ei însă n'au cunoscut legile fonetice, ne mai admitând vre-o influență din afară — ba chiar disprețuind și numind barbare limbile cele străine, nu-i mirare, dacă pe urma acestor vederi, au ajuns — cum se întâmplă și azi pe la cele mese albe — la etimologizări hazlii și ridicole. E prea caraghios să constați, cum oameni în toată firea n'au observat, unde duce această generalizare a principiului: *similitudo cum sono rei*. În absoluta lor necunoștință de alte limbi, nu și-au dat samă de ce fiecare limbă și neam înseamnă o noțiune cu alt și alt cuvânt.

Se ridică întrebarea: ce scopuri urmăreau gramaticii alexandrinii cu analogia. Cu ajutorul principiului analogic ei țineau să întregească lacunele vechilor texte din epoca clasică și să restabilească forma defectuoasă a acelora. — Ca gramatici, — ce se ocupau și de filosofie, ei vedeau în analogie o putere psihică ce lucră inconștient — dar totdeauna într-o formă — la crearea limbii; iar ca critici și comentatori întrebuintau analogia drept principiu în delăturarea ingredientelor, — excepțiilor — în aflarea și constatarea formelor logice, având totdeauna în vedere raportul dintre logică și limbă. (*Regelmässige Formbildung*)³⁾.

Dacă *ἄνθρωπος*, *λύκος* ș. c. l. au la plural *ἄνθρωποι*, *λύκοι*, de ce: *ὁ σῖτος* are: *τὰ σῖτα* iar *τὸ στάδιον* — *οἱ στάδιοι* — ori în l. latină: *rivus* — *lupus* ș. c. l. au la plural *rivi lupi*, dar *locus* — și — *loca*; iar *caelum* — *caeli*. — Restează că *τὰ σῖτα* *loca*, *caeli* etc. nu sunt formații logice și ca atari n'au drept de existență în limbă. — Față de această procedură a analogiștilor anomaliștii în frunte cu Krates s'au pus de au adunat o sumedenie de formații de aceste isolate și „illogice“ pledând pe lângă îndreptățirea lor în limbă. Tot ei, anomaliștii, sunt cei dinții cari în toiul acestor polemii studiază elementele limbii: semnele grafice, sunetele, elementele morfologice, precum și etimologia — cuvânt întrebuintat întâeșdată de stoicii din Pergamon.

(Va urma).

³⁾ Steinthal: *Gesch. der Sprachwissenschaft*. Berlin 1863. II, 100 și Christ op. c. 604.

Războiul european.

— Telegramme oficiale. —

Budapesta, 19 Aprilie. În Flan-dria și Artois activitatea strategică, în urma ploilor, a decurs numai pe câteva secțiuni.

Ordinile prinse de trupele germane arată scopul ce l-au urmărit trupele franceze prin atacul din 16 curente. Trupele franceze n'au ajuns nici aproximative țelul de tactică sau de strategie. În dimineața zilei de 17—18 crt. Francezilor le-a succedat un atac local. Afăcurile violente ale inamicului date pe culmile dela Chemin des Dames au eşuat cu pierderi grele pentru agresori. În Champagne spre nord-vest de Auberive s'au desvoltat vii lupte.

În ost, după câteva zile relativ liniștite, activitatea artileriei rusești s'a înăsprit din nou pe zona dintre Prijet și Nistru.

Soartea materială a preoțimei de azi.

Nici o clasă a societății omenești, nu este atât de urgentă de soarte și atât de rău înțeleasă și răsplătită, ca și tagma preoțească, cu toate că marele folos ce îl aduce în genere preoțimea societății omenești, nici dubita nu se poate, totuși e așa de slab dotată din partea factorilor competenți, de numai cu greu poți să atingi chestia aceasta atât de tristă a situației critice materiale a preoțimei de astăzi.

Cum va și putea subsista, ca un om cult, un preot cu familie grea, cu scumpetea aceasta enormă, când salariul său anual se ridică numai până la modesta sumă de 1600 coroane, plus cuincuenalul 400 cor. eventual 800 coroane; din suma aceasta bagatelă placă să trăiești biet muncitor în via Domnului, căci aceasta abia îți ajunge pe vesminte, unde rămân multele spese ale creșterii copiilor pe la școli, și multe alte lipsuri și necesități ale greului traiu zilnic.

Cum să nu te indigneze indiferentismul celor competenți, față de aceasta însemnată clasă socială, când cel din urmă diurnist este mai bine dotat; acum nu știi a câtă oară e plănuită a se ridica din nou adausul de scumpete pentru toți oficianții, începând dela cei superiori, a căror adaus se proiectează la cel puțin 100%, până la cei inferiori la cel puțin 50%; e lucru evident că exclusive adausul de scumpete a unui oficiant inferior va tutreze salariul anual întreg a unui sârman preot.

Preotul singurul din ziua de azi cu pregătire academică, e osândit de soarte a

trăi aproape numai din cuvântul lui Dumnezeu.

Cum va și putea baremi subsista un preot, când dacă nu veește să țină chiar dânsul de coarnea plugului și trebuind să-și bage un servitor, a cărui plată anuală fără viftul cel scump se urcă la 600—800 cor., așadară jumătate din salariul său trebuie să-l deie servitorului, unde mai rămâne îmbrăcăminte cea scumpă, când singur un rând de vestminte bărbătești costă 400 cor., apoi unde-i îmbrăcăminte soției, a copiilor, viftul și spesele celea mari împreunate cu creșterea lor la școli? Nici nu se pot descrie aci multele și variile indigențe ale traiului vieții.

Poftim dară din modestul salar de 2000—3000 cor. și subsistă cu scumpetea aceasta enormă și ține paș cu ceilalți membri a inteligenței culte, modestule lucrător în via Domnului.

Sosita ceasul al 11-lea, ca și preoțimea într'un glas și unire să-și ceară și pretindă, barămi răsplata în parte a vrednicilor sale, pe lângă munca uriașă ce o desvoaltă. Rog umilit pe cei chemați, să se interesează de ameliorarea sorții materiale a preoțimei și să facă pașii de lipsă la factorii competenți ai țării, că baremi acum când să proiectează urcarea din nou a adausului de scumpete a tuturor oficianților, să nu să deie uitării nici aceasta clasă, ei să-i facă și ei barămi o părțică cât de mică în bugetul statului, că astfel netrebuind să se lupte din greu cu atâtea griji materiale, să-și poată implini înalta sa chemare în mijlocul ginților și cu mai multă promptitudine și zel ea și păuă acum.

Nu cerșim mila nimănui, ei numai pretindem conform dreptului divin și uman, ameliorarea sorții materiale a preoțimei, amăsurat indigenței timpului critic present și derim și așteptăm cu drept cuvânt, ca cei chemați să nu fie cu totul indiferenți față de glasul trist și lugubru de tânguire a preoțimei și să nu lase ca glasul ei să fie glasul celui ce strigă în pustie!

Un modest preot.

Informațiuni.

Sfintele sărbători ale Învierii au fost sărbătorite în anul acesta cu pompă mai redusă, simțindu-se lipsa Arhierelui. Spălarea picioarelor din Joia-mare a rămas cu totul, iar celealalte ritualii înălțătoare s'au îndeplinit. În ziua întâiu de Paști s. Evanghelie s'a cetit în șapte limbi. Predica a rostit-o părintele vicar *Dr. Al. Nicolescu.*

Ajutor de războiu pentru preoțimea gr. or. Comisiunea regnicolară pentru ajutorare în războiu cu datul de 6 Martie a. c. Nr. 1033 O. M. B. a încunoștințat pe Excelența Sa I. P. S. D. arhiepiscop și mitropolit Vasilie Mangra, că i-a pus la dispoziție suma de 250.000 Coroane, ca ajutor de războiu pe seama preoților gr. or. români din Ungaria pe anul 1917.

Audiențe regale. Duminică în 17 crt. au fost audiențe regale în palatul din Budapesta. Cu aceasta ocazie s'au prezentat înaintea Majestății Sale corporațiile tuturor

confesiunilor din țară, în frunte cu arhierii și reprezentanții lor. Dintre arhierii bisericii noastre s'au prezentat în audiență Ilust. Sa Dr. Demetriu Radu, episcopul Orăzii-mar și Dr. Traian Frențiu, episcopul Lugojului ambii în grupul episcopilor romano-catolici latini.

La cuvintele însuflețite ale primatului Osernoeh, a răspuns Majestatea Sa, zicând: „Ca eredele coroanei Sf. Ștefan și patron suprem al bisericii catolice ungare, credinței tradițiilor întemeietorului glorios al acestei biserici, străduințele nobile ale Dvoastre voi sprjini întotdeauna cu toată puterea mea.”

După aceasta s'au prezentat reprezentanții bisericii sârbești și celealalte confesiuni din țară, afară de biserica gr.-orientală română.

Examen de maturitate la gimnaziul din Blaj. Cu elevii asentați s'a ținut examen de maturitate la gimnaziul nostru în 11, 12 și 13 April. Cu aceasta ocazie au fost admisi la examen toți elevii, cari au ascultat cursa pregătitor de 6 săptămâni, ordonat de ministerul de culte. La examenul de maturitate s'au prezentat așadară 23 de elevi, dintre cari 5 au fost militari activi, iar 18 elevi ordinari ai gimnaziului nostru, născuți în 1899. Au fost declarați toți de maturi. Cei eminenți maturi sunt: Abrudan Liviu, Hulea Eugen, Nicoară Iustin, Todor Avram și Traian Traian. Cu bine: Aușca Ion, Băciu Liviu, Berica Victor, Moldovan Cornel, Popa Enea, Roșiu Eugen. Maturi: Chicinaș Liciniu, Gotha Nicolae, Moldovan Eugen, Moldovan Victor, Negrea Virgil, Petri Nicolae, Pinteș Valer, Popp Emil, Schmidt Frideric, Sârbu Vasile, Muntean Cornel și Tolnai Ladislau.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciș.

Nr. 32—1917.
a. f. c. sc. d.

Arendare de domeniu.

Domeniul fondului central școlar din districtul Năsăudului, care se află pe hotarul comunei Cianul-mare (Mezőnagycsán, comitatul Turda-Arieș), în estensiune de 1030 iughăre 1204 orgi pătrate, și care stă din arătură, fână și pășune, dimpreună cu edificii de locuit și edificii economice să va da pe calea licitației publice în arândă pentru pășune, eventual cultivare pe timp de 3 ani, începând 24 April 1918.

Prețul de strigare e stabilit în arândă anuală de 18000 coroane adică optsprezece mii coroane.

Licitația se ține cu oferte închise, cari trebuie să se trimită până în 4 Iunie 1917 la 4 ore d. a. la subșcrierea comisiunii administratoare în Năsăud cu vadiul de 1800 cor.

Oferentul trebuie să declare în ofertă, că cunoaște condițiunile de licitație și de contract, pe cari le primește întru toate.

Condițiunile de licitație și de contract să pot vede în cancelaria fondurilor.

Din ședința comisiunii administratoare a fondurilor central școlar și de stipendii din districtul Năsăudului ținută în Năsăud-Naszód, la 7 Martie 1917.

Dr. Vasile Pahone *Dr. Ștefan Iarda*
prezident. secretar.

Ioan Suciș